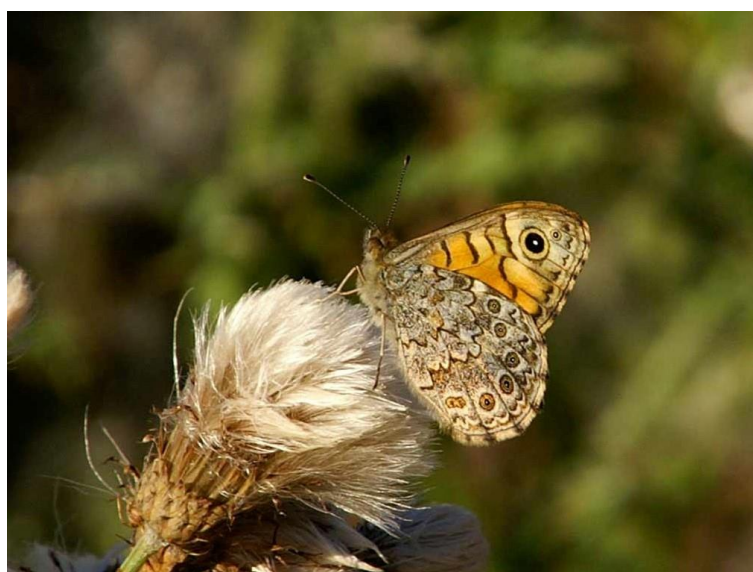

Jaarverslag Vlinders en Libellen

Samenstelling en tekst:
Marion Zondervan

Omslagfoto's:
Zuidelijke heidelibel : Rita van den Bos
Argusvlinder : Henk Bunjes

Inhoud

TERUGBLIK.....	4
Werkgroepactiviteiten	4
Opzet jaarverslag.....	4
DAGVLINDERS.....	5
Bijzondere soorten in de Hoeksche Waard	5
Argusvlinder	5
Groot dikkopje	6
Grote vos	6
Kleine parelmoervlinder	6
Gele luzernevlinder	6
LIBELLEN	7
Bijzondere soorten in de Hoeksche Waard	7
Bruine korenbout	7
Vuurlibel	7
Zuidelijke heidelibel.....	7
Zuidelijke keizerlibel	7
Watersnuffel.....	8
Tengere grasjuffer	8
Blauwe breedscheenjuffer	8
MACRONACHTVLINDERS.....	9
Aanvullingen op de lijst van de Hoeksche Waard	9
INVENTARISATIE	11
Plan Argusvlinder, terrein 4.....	11

TERUGBLIK

Werkgroepactiviteiten

Op 1 mei was de startexcursie naar de Esscheplaat (met 3 werkgroepleden) voor het Oranjetipje, er werden 5 mannetjes gezien op de weide.

Op 5 juni was er een gezamenlijke inventarisatie in een terrein van Plan Argusvlinder (met 2 werkgroepleden). Dit door HWL beheerde terrein kent een grote diversiteit aan vlinders en libellen, de resultaten staan vermeld op pagina 11.

Er waren 4 gezamenlijke nachtvangsten (met 2-4 werkgroepleden), alle op locaties met een elektriciteitsaansluiting.

Nachtvangst	Terrein	Vangst	Bijzonderheden
14 mei	Klein Profijt	5 macro, 0 micro	Snuitvlinder
11 juni	Heemtuin, Piershil	13 macro, 7 micro	Drievlekspanner
9 juli	Klein Profijt	36 macro, 20 micro	Geelbruine rietboorder, Witkraagrietboorder, Groot avondrood
24 september	Klein Profijt	10 macro, 5 micro	Donkere coronamot

Voor het Landelijke Meetnet Libellen liep Kees van den Berg een Glassnijderroute op de Esscheplaat.

Voor Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer werd er geteld in de terreinen Tiengemetten, Tiendgorzen, Esscheplaat en Oudeland van Strijen (door Kees van den Berg, Rita van den Bos, Wilma Kapoen, Ton Schilperoord en Marion Zondervan).

Er werden akkerranden geïnventariseerd op insecten door Rita van den Bos, Ton Schilperoord, Yolanda ten Thije, Wilson Westdijk en Marion Zondervan. Dit is onderdeel van een onderzoek door de Universiteit van Amsterdam naar het effect van natuurlijke vijanden op plaaginsecten in akkers met aardappelen en wintertarwe.

In november was er een werkgroepavond in Klein Profijt.

Opzet jaarverslag

Dankzij de automatische beeldherkenning worden er op Waarneming.nl steeds meer vlinders, libellen en nachtvlinders gemeld door waarnemers buiten onze werkgroep. Zo ontstaat een steeds completer beeld van soorten die in de Hoeksche Waard gezien kunnen worden.

Bijzondere en leuke soorten worden vaak gemeld, maar Waarneming.nl biedt minder inzicht in de ontwikkelingen bij algemene soorten. Voor onze werkgroep (met nog slechts enkele leden) is het praktisch onmogelijk om hiervoor met veldwerk voldoende gegevens te verzamelen. Het jaarverslag beperkt zich daarom tot enkele soorten die bijzonder zijn voor ons eiland.

Dit is het laatste jaarverslag dat door Marion Zondervan wordt opgesteld, eind dit jaar legt ze haar taken als coördinator van de werkgroep na 10 jaar neer.

DAGVLINDERS

Bijzondere soorten in de Hoeksche Waard

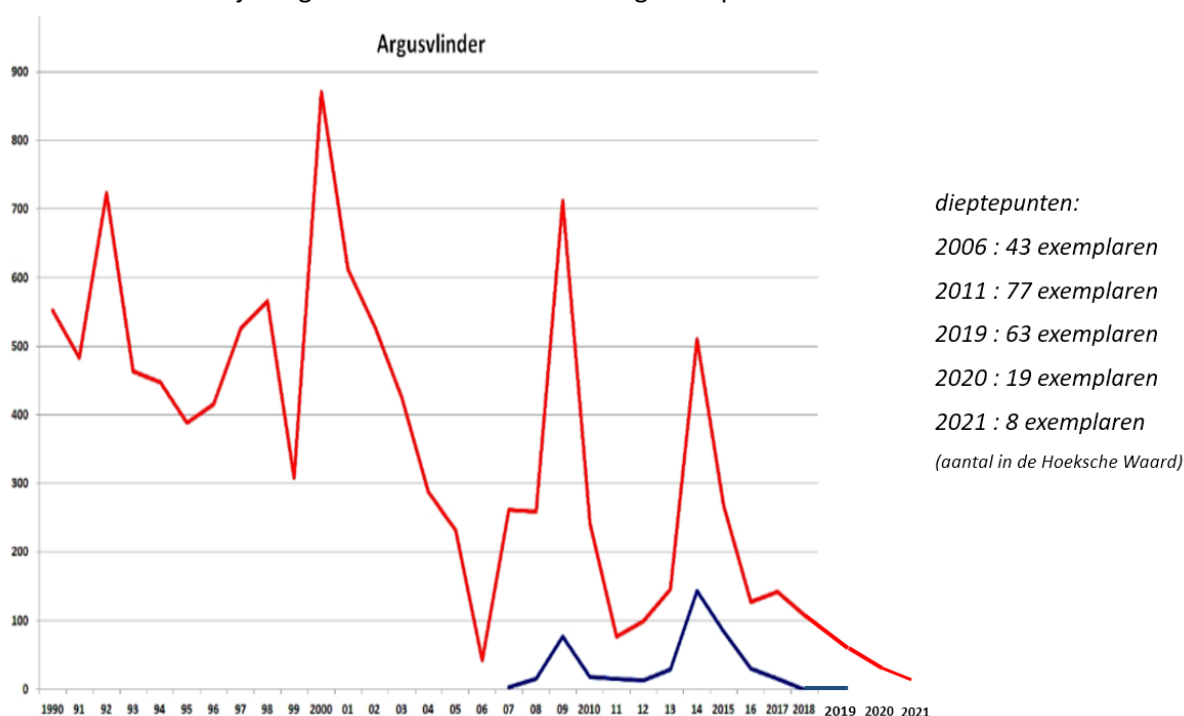
Er werden 28 soorten gemeld op Waarneming.nl, hieronder de bijzondere soorten voor ons eiland.

Argusvlinder

Er werden slechts 8 exemplaren gemeld, het is niet meer onvoorstelbaar dat deze soort gaat verdwijnen uit de Hoeksche Waard.

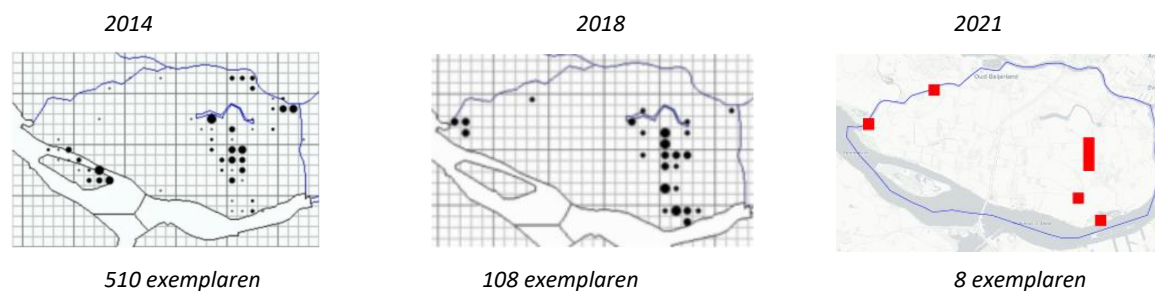
Er zit nog een kleine populatie in het Oudeland van Strijen en 2 losse waarnemingen aan de westkant van het eiland duiden wellicht op een kleine populatie in de Korendijkse Slikken. De afgelopen jaren zijn door Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten herinrichtingswerkzaamheden uitgevoerd in deze terreinen, het is onduidelijk in hoeverre dit van invloed is geweest op de populaties.

Onderstaande meerjarengrafiek toont de ontwikkeling in de periode 1990-2021:

De blauwe lijn is het aandeel van Tiengemeten in het totaal, in 2019 werd er op Tiengemeten nog 1 exemplaar gezien maar inmiddels is de vlinder daar verdwenen.

Op de verspreidingskaartjes van 2014 (het laatste topjaar op ons eiland), 2018 en 2021 is te zien hoe het verspreidingsgebied steeds verder inkrimpt:

Groot dikkopje

De populatie op de Spuidijk bij Oud-Beijerland zit er nog steeds, er werden 28 exemplaren gemeld. Rita van den Bos telde er op één dag maar liefst 12 exemplaren (8 vrouw, 4 man). De populatie heeft zich nog steeds niet verder uitgebreid naar andere locaties in de Hoeksche Waard. Wel was er, evenals vorig jaar, een melding van 1 exemplaar op een andere locatie. Deze vlinder werd gezien op de Westdijk bij Mijnsheerenland, een kolonist op zoek naar nieuw leefgebied?

Grote vos

Er werd 1 exemplaar gezien, door Menno Korbijn in het Moricaanse Bos bij Strijen. De waarneming was op 31 maart dus het was een vlinder die had overwinterd. Het blijft onduidelijk of de overwinteringsplek in het Moricaanse Bos lag.

Kleine parelmoervlinder

Een verrassende waarneming van William Visser in de APL-polder. Slechts eenmaal eerder werd er een Kleine parelmoervlinder gemeld op ons eiland: 10 jaar geleden. In 2011 zag Cees Mesker een Kleine parelmoervlinder tijdens het maaiwerk op een terrein bij de Mollenkade (Heinenoord).

Gele luzernevlinder

Er werd 1 langstrekkend exemplaar gemeld, door Arjon Hitzerd in de Buttervlietpolder. Deze trekvlinder bereikt slechts incidenteel de Hoeksche Waard, eerdere waarnemingen waren in 2004 en 2018. De vlinder heeft telkens een duidelijke voorkeur voor de zuidrand van ons eiland.

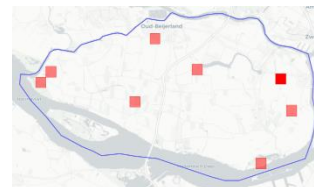
LIBELLEN

Bijzondere soorten in de Hoeksche Waard

Er werden 27 soorten gemeld op Waarneming.nl, hieronder de bijzondere soorten voor ons eiland.

Bruine korenbout

Er werden 17 exemplaren gezien, bijna een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar. Extra goed nieuws is dat de libel dit jaar verspreid over ons hele eiland werd gezien. Een bijzondere waarneming werd gedaan door Rita van den Bos, ze zag een mannetje bij een sloot in het centrum van Oud-Beijerland.

Vuurlibel

Er werden 2 exemplaren gemeld op Tiengemeten (meldingen op Waarneming.nl). Er kwamen dus vrijwel geen zwervers vanuit het zuiden onze kant op.

Zuidelijke heidelibel

Vorig jaar werd deze libel voor de 1^e keer in de Hoeksche Waard waargenomen, op 3 verschillende locaties. Dit jaar waren er 2 waarnemingen: op Tiengemeten (Rita van den Bos, 1 ex.) en in het Groote Gat (Dirk Dekker, 1 ex.). Evenals vorig jaar kwamen de meldingen uit het westelijke deel van ons eiland.

Zuidelijke keizerlibel

Er werd 1 exemplaar gezien in de Leenheerengorzenpolder (A. van Steensel). Deze zuidelijke zwerver wordt tegenwoordig jaarlijks gemeld in Nederland, maar dit is pas de 2^e keer in de Hoeksche Waard (de 1^e waarneming was in 2012 op Kuipersveer).

Watersnuffel

Op 2 locaties werd er 1 exemplaar gemeld: op Tiengemeten (Marion Zondervan/Rita van den Bos, op de monitoringroute in Weemoed) en in een polder bij Oud-Beijerland (Arie den Tuinder). Landelijk is het een algemene soort maar op ons eiland blijft het bij incidentele waarnemingen.

Tengere grasjuffer

De Tengere grasjuffer werd op 2 locaties gezien: op Tiengemeten (Anton Baaijens, 20 ex.) en in het Oudeland van Strijen (Rita van den Bos, 4 ex.). Tiengemeten is al enkele jaren de plek met de grootste trefkans, in het Oudeland werd de juffer nog niet eerder aangetroffen.

Blauwe breedscheenjuffer

Er werd 1 exemplaar gezien, door Mark van Keulen bij het haventje van Kuipersveer. Op vrijwel dezelfde plek was vorig jaar de 1^e waarneming van deze soort in de Hoeksche Waard. Toen betrof het een vrouwtje dus vorig jaar werden er eitjes afgezet.

MACRONACHTVLINDERS

Er werden dit jaar 260 soorten macronachtvlinders waargenomen, het hoogste aantal sinds onze verslaglegging. Dit is vooral te danken aan het toegenomen gebruik van lichtvallen. Deze zijn de laatste jaren steeds populairder geworden, een aantal vlinderliefhebbers buiten onze werkgroep zet de val regelmatig.

Voor 10 soorten was het de 1^e melding in de Hoeksche Waard, deze staan hieronder vermeld (de foto's zijn overgenomen van de meldingen op Waarneming.nl en de verspreidingsgegevens zijn afkomstig van Vlindernet).

Aanvullingen op de lijst van de Hoeksche Waard

Bessenglasvlinder (*Synanthedon tipuliformis*)

Een vrij zeldzame vlinder op plekken met bessenstruiken. Wilson Westdijk zag de vlinder in Maasdam en voegt met deze waarneming een nieuwe soort toe aan het bescheiden lijstje wespvlinders in de Hoeksche Waard (landelijke: 13 soorten, HW: 5 soorten).

foto: Wilson Westdijk

Zuidelijke bandspanner (*Nycterosea obstipata*)

Een vrij zeldzame trekvlinder, wordt vooral in het zuidwesten van het land gezien. Ton Schilperoord had een vlinder in de lichtval in Nieuw-Beijerland. Er kwamen ook meldingen uit de Klem en Kuipersveer.

foto: Ton Schilperoord

Papegaaitje (*Chloroclysta siterata*)

Een vrij algemene vlinder die verspreid over het land voorkomt. Dick van Houwelingen had een exemplaar in de lichtval, in het Oudeland van Strijen.

foto: Dick van Houwelingen

Bosbesbruintje (*Macaria brunneata*)

Een zeer algemene soort, komt vooral voor op de zandgronden maar wordt ook daarbuiten aangetroffen. De vlinder zat in de lichtval van Arie den Tuinder, in Oud-Beijerland.

foto: Arie den Tuinder

Perentak (*Phigalia pilosaria*)

Een zeer algemene soort, komt verspreid over het land voor. Door de vroege vliegtijd (januari-april) is de trefkans op deze soort wat kleiner. Dit jaar werd de vlinder dan toch gespot, Arie Verhoef zette eind februari de lamp aan in 's-Gravendeel.

foto: Arie Verhoef

Grote voorjaarsspanner (*Agriopsis marginaria*)

Een zeer algemene soort, komt verspreid over het land voor. Ook deze soort vliegt vroeg in het jaar (februari-april), Dick van Houwelingen spotte enkele exemplaren met de zaklamp in het Moricaanse Bos.

foto: Dick van Houwelingen

Dennenpijlstaart (*Sphinx pinastri*)

Een algemene soort, vooral op de zandgronden maar soms ook daarbuiten. De vlinders zijn overdag rustend op boomstammen of palen te vinden. Menno Korbijn trof een rustende vlinder aan naast zijn deurpost, in de Klem.

foto: Menno Korbijn

Granietuil (*Lycophotia porphyrea*)

Een algemene soort, vooral op de zandgronden maar soms ook daarbuiten. Dick van Houwelingen had een vlinder in de lichtval in Strijen.

foto: Dick van Houwelingen

Zuidelijke grasuil (*Mythimna vitellina*)

Een vrij zeldzame trekvlinder die slechts af en toe wordt waargenomen, de meeste waarnemingen komen uit Zeeland en Zuid-Holland. Janus Verkerk had een vlinder in de lichtval in de Klem, er was ook nog een melding in Kuipersveer.

foto: Janus Verkerk

Lichte korstmosuil (*Bryophila domestica*)

Een vrij algemene vlinder, de meeste waarnemingen komen uit de kustprovincies. Arie den Tuinder had een vlinder in zijn lichtval in Oud-Beijerland.

foto: Arie den Tuinder

INVENTARISATIE

Plan Argusvlinder, terrein 4

Op 5 juni was er een werkgroep-inventarisatie van dit terrein, deelnemers: Rita van den Bos en Marion Zondervan. De telling viel in de junidip (de periode dat de voorjaarsvlinders er niet meer zijn en de zomervlinders nog moeten komen) dus het lijstje waargenomen dagvlinders is niet representatief voor het terrein. Alle waarnemingen zijn op Waarneming.nl ingevoerd.

Dagvlinders		Libellen	
	2021		2021
Zwartsprietdikkopje		Houtpantserjuffer	
Oranjetipje		Lantaarntje	30
Groot koolwitje		Watersnuffel	
Klein koolwitje		Azuurwaterjuffer	2
Klein geaderd witje		Variabele waterjuff	35
Oranje luzernevlinder		Grote roodoogjuffer	
Citroenvlinder		Kleine roodoogjuffer	
Kleine vuurvlinder		Blauwe glazenmaker	
Boomblauwtje		Bruine glazenmaker	
Bruin blauwtje	1	Vroege glazenmak	3
Icarusblauwtje	17	Paardenbijter	
Atalanta	1	Grote keizerlibel	
Distelvlinder		Glassnijder	3
Dagpauwoog	2	Platbuik	1
Kleine vos		Gewone oeverlibel	12
Gehakelde aurelia		Bloedrode heidelibel	
Landkaartje		Bruinrode heidelibel	
Bont zandoogje	2	Steenrode heidelibel	
Argusvlinder		Rivierrombout	
Hooibeestje	20	Bruine korenbout	3
Oranje zandoogje			
Bruin zandoogje			
Totaal soorten	6	Totaal soorten	8
Macro nachtvlinders			
Stro-uiltje	1		
Bruine snuituil	1		
Klaverspanner	2		
Bruine daguil	8		
Gerande spanner	1		
Zilverstreep	30		
Dwerghuismoeder	2		
Sint-jacobsvlinder	2		
Sint-jansvlinder			
Totaal soorten	7		

De Bruine korenbout is een bijzondere soort voor dit gebied, met de 1^e gedocumenteerde waarneming in de Hoeksche Waard (Rita van den Bos, 2019). Ook de Zilverstreep is bijzonder, vooral het aantal exemplaren dat werd gezien. Deze dagactieve nachtvlinder wordt ook wel gezien in andere terreinen met bloemrijk grasland, maar in veel lagere aantallen.

Colofon

Jaarverslag 2021

**Vereniging Hoekschewaards Landschap
Werkgroep Vlinders en Libellen**

Natuurbezoekerscentrum: Klein Profijt
Open: di-vr 10-17 uur, za/zo 12-17 uur
Zalmpad 11
3260 AB Oud-Beijerland
tel.: 0186-621888
e-mail: kantoor@hw.nl
internet: www.hw.nl